

TOS

DSH

CMB

BHZ

Deelkracht projecten

Maart 2026

Een overzicht van alle projecten van Deelkracht

deelkracht.
expertise | auditief | communicatief

Doelgroepen

TOS Taalontwikkelingsstoornis

DSH Doofheid of slechthorendheid

CMB Communicatief meervoudige beperking

BHZ Beperking in horen én zien

Technologie voor onderzoek en ontwikkeling van passende zorg

Technologische ontwikkelingen zijn een kans. Ze helpen ons om op nieuwe manieren onderzoek te doen. De technologie helpt ons om zorg op de behoefte te laten aansluiten. We zetten technologie ook in als hulpmiddel voor toegankelijkheid.

Sterkere verbinding met andere domeinen

Een betere samenwerking tussen zorg en maatschappij maakt dat mensen die zorg nodig hebben eerder in beeld komen. We delen onze expertise met zoveel mogelijk domeinen, zodat die beter worden toegerust om de doelgroep te includeren.

Representatieve afspiegeling van diversiteit doelgroep

Projecten weerspiegelen de volle breedte van de doelgroep in de maatschappij. We zorgen ervoor dat meertaligheid en culturele diversiteit voldoende aandacht krijgen.

Data beter benut

We streven naar eenmalige vastlegging voor meervoudig gebruik. Dit ontlast het primaire proces. En we doen dit op een slimme manier en met nieuwe databronnen of door het koppelen van bestaande bronnen. We werken evidence informed.

Aandacht voor voorspellers

We zoeken niet alleen naar oplossingen, maar ook naar voorspellers. Kunnen we zorgvragen of vastlopen in de maatschappij voorkomen? Een interventie nu kan zorgkosten op termijn voorkomen.

Inhoud (1)

● AAC Follow-up	50
● AllesoverTOS.nl	6
● Beeldbank	27
● Beleef zintuigenverhalen mee!	58
● Beter beeld van CMB	51
● Cognitie en Gedrag	36
● Communicatiediagnostiek	45
● Com-Pas	17
● Dagelijkse routines	28
● Diagnostiek TOS 18+	18
● Driven	23
● DSH Beleving: Fase 2	37
● Dynamisch Assessment	59
● Functionele definitie van doofblindheid	60
● Gezinsgerichte Behandeling Usher	61
● Hello20	29
● (H)erkenning CMB	52
● Identiteit Diversiteit & Inclusie	46
● Iedereen kent CMB	53
● Implementatie	38
● Informatiepakket taalaanbod	30
● Informatiepunt DSH	39
● Inventarisatie aanbod gebarenscholing	24
● In verbinding – sociale netwerken bij jongeren met TOS	19
● Inzicht in psychische problemen	40
● Kleuters aan het woord!	31
● Levensloop TOS in de keten	20
● Meertaligheid Centraal	7
● Meertalige diagnostiek	32
● Meer ZINspelen	8
● Mijn geluk in beeld (MGIB)	54
● NGT-platform	25
● Oorzaken van gehoorverlies	41
● Opstap	33
● Participatie in het arbeidsproces DSH	47
● Participatie in het arbeidsproces TOS	21
● Participatie in het arbeidsproces CMB	57
● Participatie in het arbeidsproces met een verworven beperking in horen en zien	62
● Psychosociaal welbevinden	48
● S I G N – Samen Inclusief - Gebaren & Netwerken	26

Inhoud (2)

● Sociale participatie	49
● Spraakmakend	12
● Spraakmakend Junior	9
● Taal in Zicht	13
● Taalstimulering Thuis	10
● Tolkinzet op school	42
● TOSKoploper	22
● TOS profiel in de tijd	14
● Vertelvaardigheid van kinderen met een taalontwikkelingsstoornis en slechthorende kinderen van 4 tot 10 jaar (NARDEV2)	15
● Vriendschappen van dove en slechthorende leerlingen in het regulier onderwijs	43
● Vroeg-TOS	11
● Voorlichting & Kennisoverdracht (V&K)	63
● Wat Werkt voor Wie: Effectiviteit Behandelgroepen	34
● Wat Werkt voor Wie: Taal voor Tom	35
● Werkwijze Inspraak in Eigen Leven voor mensen met CMB	55
● Werkzame Elementen CMB	56
● Zicht op Zinnen	16
● Zorg in Zicht	44

TOS 0-5

Start: 2020 | Looptijd: 2020-2027

Samenvatting project

Alle informatie over TOS op 1 plek voor professionals, ouders en mensen met TOS zelf: dat is het doel van het project AllesoverTOS.nl. Sinds de start van het project is er gewerkt aan inventariseren van de behoeften van de verschillende doelgroepen, het vormgeven van de website, bekijken welke content passend is en het creëren van de content. De pagina's voor ouders zijn klaar. Er zijn ook al pagina's vertaald naar het Engels om de toegankelijkheid van informatie voor meertalige doelgroepen te verbeteren. Er is een start gemaakt met de pagina's voor professionals, de overige pagina's voor professionals zijn klaar in 2026. Verder is de ELS aan de website toegevoegd, een screeningstool voor vroege taalproblemen. Deze tool wordt erg veel gebruikt en is voorzien van de juiste weging. De projectgroep werkt nu samen met professionals en ervaringsdeskundigen aan de content voor mensen met TOS zelf.

Beoogd resultaat

Dit project levert een website op met betrouwbare informatie over TOS voor drie doelgroepen: ouders, professionals en mensen met TOS zelf.

Impact voor de doelgroep

Deze website maakt betrouwbare informatie over TOS (taalontwikkelingsstoornis) makkelijker te vinden. En het vergroot ook de zichtbaarheid van mensen met TOS in de samenleving.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- NSDSK
- Pento
- Libra
- Adelante
- SamenTrOtS

Projectleider(s)

- Lyanne de Goffau

[Meer informatie](#)

Meertaligheid Centraal

TOS 0-5

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

Meer dan 30% van de kinderen binnen de ZG-behandeling is meertalig. Toch missen we vaak de juiste hulpmiddelen om de ontwikkeling van deze kinderen goed in kaart te brengen. Daarom kijken we in Meertaligheid Centraal hoe we de diagnostiek en behandeling voor jonge meertalige kinderen met (een vermoeden van) TOS kunnen verbeteren. Zo heeft het project een vernieuwde anamnese meertaligheid opgeleverd, het Vraaggesprek Meertaligheid TOS. Het instrument is opgesteld volgens de nieuwste wetenschappelijke inzichten en met input van professionals, meertalige ouders en cultuurtolken. Een versie voor de AC's is in ontwikkeling.

Ook wordt de Speakaboo app uitgebreid met het Spaans. Met deze app kunnen logopedistende spraakontwikkeling in 21 talen screenen. Tot slot wordt er een handleiding geschreven voor de werkwijze Thuistaaltool. Hiermee kunnen ouders spraakbehandeling in de thuistaal geven (eventueel met ondersteuning van een app). Er wordt een cursus ontwikkeld om Speakaboo en Thuistaaltool in de behandeling in te leren zetten.

Beoogd resultaat

Het project levert meerdere resultaten op:

- een vernieuwde anamnese meertaligheid voor zowel de TOS doelgroep als het AC: het Vraaggesprek Meertaligheid TOS en het Vraaggesprek Meertaligheid AC
- een uitgebreidere versie van Speakaboo, waarbij het Spaans is toegevoegd
- een handleiding voor de werkwijze Thuistaaltool en een cursus voor het inzetten van Thuistaaltool in de behandeling van meertalige kinderen.

Impact voor de doelgroep

Meertalige kinderen en hun ouders kunnen beter ondersteund worden in zorg dankzij verbeterde diagnostiek en behandeling.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- NSDSK
- Pento
- Libra
- Adelante

Projectleider(s)

- Bernadette Vermeij

Meer informatie

Meer ZINspelen

TOS 0-5

Start: 2026 | Looptijd: 2026-2027

Samenvatting project

In 2021-2023 voerden Auris en de NSDSK het project ZINspelen uit. Dit resulteerde in een grammaticale groepsinterventie voor peuters met (een vermoeden van) TOS binnen de ZG-sector. De interventie is inmiddels breed geïmplementeerd en gratis beschikbaar voor andere organisaties. Professionals gaven aan behoefte te hebben aan een uitbreiding van ZINspelen.

In het project Meer ZINspelen vullen we de interventie voor peuters aan, zodat deze inzetbaar is binnen alle thema's van de behandelgroepen. Daarnaast breiden we ZINspelen uit naar kleuters. Zo ontstaat een doorlopende leerlijn van behandelgroep naar (speciaal) onderwijs en sluit de interventie aan bij de grammaticale ontwikkeling van kinderen van 2 tot 5 jaar.

Beoogd resultaat

- Een aanvulling van ZINspelen, zodat de interventie bij elk thema kan worden ingezet op de behandelgroepen. Daarnaast een uitbreiding van ZINspelen voor kleuters en een plan om deze uitbreiding te implementeren.

Impact voor de doelgroep

Door de uitbreiding van ZINspelen hebben logopedisten, pedagogisch behandelaren en leerkrachten straks meer handvatten om de grammaticale ontwikkeling van peuters en kleuters met TOS consequent, doelgericht en efficiënt te stimuleren.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- NSDSK
- HU

Projectleider(s)

- Anouk Scheffer

- ZINspelen: spelenderwijs zinnen maken - NSDSK - Specialist voor taal en gehoor [🔗](#)
- Training morphosyntactic skills in Dutch preschoolers with (presumed) Developmental Language Disorder: A novel group-based intervention - Duinmeijer - 2024 - International Journal of Language & Communication Disorders - Wiley Online Library [🔗](#)

Spraakmakend Junior

TOS 0-5

Start: 2019 | Looptijd: 2019-2024

Samenvatting project

Sommige kinderen met TOS zijn niet goed te verstaan. Ze wisselen bijvoorbeeld klanken om (zoals 'tip' voor 'kip') of laten klanken weg ('toe' in plaats van 'stoel'). Deze kinderen hebben een spraakontwikkelingsstoornis. Om vast te stellen waar de problemen zich voordoen, hebben we in het project en benoemtaak ontwikkeld: De Spraakmaker.

Ook heeft Spraakmakend Junior een handreiking opgeleverd voor logopedisten en klinisch linguïsten in de ZG-zorg: De Handreiking Spraakontwikkeling. Hierin staat wat een spraakontwikkelingsstoornis is en hoe problemen in de spraakontwikkeling het beste behandeld kunnen worden. Alle logopedisten in de ZG-zorg kunnen de Handreiking Spraakontwikkeling gaan gebruiken. Zo kan iedereen op dezelfde manier werken. De handreiking is officieel gelanceerd op een speciale studiedag voor logopedisten op 11 maart 2025.

Beoogd resultaat

Een benoemtaak waar de spraakontwikkeling adequaat mee in kaart gebracht kan worden, en een handreiking spraakontwikkelingsstoornissen die te gebruiken is door logopedisten.

Impact voor de doelgroep

De handreiking biedt logopedisten handvatten om de beste zorg te bieden aan kinderen met problemen in de spraakontwikkeling.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- NSDSK
- Pento
- Libra
- Adelante

Projectleider(s)

- Maaïke Diender

Meer informatie

Taalstimulering Thuis

TOS 0-5

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2026

Samenvatting project

Ouders van kinderen met TOS willen graag goed communiceren met hun kind, maar ervaren dat dat vaak moeilijk gaat. In de ZG-behandeling betrekken we ouders steeds bij de behandeling. Op deze manier verbeteren we de interactie tussen ouders en kind. Dit heeft weer een positieve invloed op de taalontwikkeling van het kind met TOS.

We maken op basis van ons onderzoek naar wat werkt in een al bestaand ouderprogramma een nieuw programma in de vorm van een cursus voor ouders van kinderen met TOS. Dit programma zullen alle ZG-instellingen inzetten. Het nieuwe ouderprogramma richt zich op alle ouders van jonge kinderen met TOS. Ook ouders we nu niet bereiken. In het afgelopen jaar is onderzocht hoe het programma vorm moest krijgen en is de inhoud van het programma vastgesteld. Het komende jaar wordt de inhoud getest in de praktijk en doorontwikkeld, en worden trainers voorbereid op het geven van de oudercursus via een train de trainer programma.

Beoogd resultaat

Taalstimulering Thuis levert een nieuw ouderprogramma op dat ouders vaardigheden leert om de taalontwikkeling te stimuleren in de dagelijkse interactie met hun kind met TOS.

Impact voor de doelgroep

Door het ontwikkelen van vaardigheden van ouders wordt de taalontwikkeling van kinderen met TOS buiten de ZG behandelgroepen beter ondersteund.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- NSDSK
- Pento
- Libra
- Adelante

Projectleider(s)

- Minou Kneplé

Meer informatie

Vroeg-TOS

TOS 0-5

Start: 2026 | Looptijd: 2026-2027

Samenvatting project

We weten dat we vanaf twee jaar verschil kunnen zien tussen kinderen met en zonder taalontwikkelingsstoornis (TOS). Maar we weten nog niet of we al vóór deze leeftijd verschillen zien in de taalontwikkeling van kinderen. Als we taalontwikkelingsproblemen eerder kunnen herkennen, kunnen we eerder passende hulp geven.

In dit onderzoek kijken we of er al vóór het tweede jaar signalen van TOS te zien zijn. We brengen daarom vroege communicatieve mijlpalen nauwkeurig in kaart. Dit doen we met een combinatie van verschillende vragenlijsten, zoals de LENA Developmental Snapshot (LDS) en onderdelen van de Little Ears-vragenlijst. We onderzoeken dit bij kinderen die een groter risico hebben op TOS, omdat zij een broer of zus hebben met (een vermoeden van) TOS. Ouders vullen de vragenlijsten online in. De antwoorden vergelijken we met gegevens uit eerder onderzoek. Op een later moment gaan we na of deze kinderen ook een diagnose TOS hebben gekregen.

Beoogd resultaat

Vroeg-TOS brengt in kaart of kinderen met risico op TOS de communicatieve mijlpalen onder de twee jaar leeftijdsadequaat behalen, en of deze mijlpalen voorspellend zijn voor de latere spraak-taalvaardigheden.

Impact voor de doelgroep

Door de resultaten van Vroeg-TOS kunnen we mogelijk eerder problemen in de taalontwikkeling opsporen, waardoor we eerder passende hulp kunnen bieden.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- NSDSK
- Pento

Projectleider(s)

- Luisa de Heer
- Iris Duinmeijer

Spraakmakend

TOS 5-18

Start: 2020 | Looptijd: 2020-2025

Samenvatting project

Ook kinderen met TOS in de basisschoolleeftijd kunnen nog problemen hebben met verstaanbaar spreken. In het project Spraakmakend is daarom de werkwijze voor diagnostiek en behandeling van spraakontwikkelingsproblemen bij kinderen met TOS van 4-12 jaar opgeschreven. Het resultaat is een 'Handreiking Spraakontwikkeling 4-12' die als leeswijzer gebruikt kan worden. De handreiking stimuleert evidence-informed werken en intercollegiaal overleg door professionals. Een eenduidige werkwijze zou moeten leiden tot meer effectiviteit in de behandeling van spraakontwikkelingsproblemen bij kinderen met TOS. De handreiking is bedoeld voor logopedisten en klinisch linguïsten die werken met kinderen met TOS en een spraakontwikkelingsstoornis. De implementatie van de handreiking vindt plaats binnen ZG-zorg en onderwijs van Kentalis en Auris. De handreiking is in 2024 gelanceerd op het Deelkracht Kennisfestival en op verschillende studiedagen van beide organisaties gepresenteerd. Per organisatie wordt de werkwijze verder uitgezet op de betreffende behandel- en onderwijsafdelingen.

Beoogd resultaat

Het project heeft een handreiking Spraakontwikkeling 4-12 jaar voor diagnostiek en behandeling van kinderen met spraakontwikkelingsproblemen van 4-12 jaar ontwikkeld voor logopedisten en klinisch linguïsten binnen ZG-zorg, onderwijs en daarbuiten.

Impact voor de doelgroep

Professionals beschikken over evidence-informed diagnostiek en behandeling en een eenduidige werkwijze bij kinderen van 4-12 jaar met TOS en spraakontwikkelingsproblemen. Zo hebben deze kinderen meer kans op een betere taalvaardigheid en betere (communicatieve) participatie.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- NDSDK

Projectleider(s)

- Annette Scheper

Meer informatie

Taal in Zicht

TOS 5-18

Start: 2015, vanaf 2020 onderdeel van Deelkracht | Looptijd: +/-30 jaar (5 jaar opstarten & werving, 20 jaar volgen kinderen, 5 jaar afronding)

Samenvatting project

Het project Taal in Zicht is een longitudinaal onderzoek naar de ontwikkeling van 600 kinderen en (jong)volwassenen met (een vermoeden van) TOS.

Deze groep wordt gevolgd vanaf het moment dat zij op 4-jarige leeftijd een ZG-behandelgroep verlaten tot hun 24e levensjaar. Tijdens belangrijke transitie momenten wordt hun talige, communicatieve, schoolse, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en het maatschappelijk functioneren in kaart gebracht).

In Deelkrachtperiode 2023-2026 wordt meetmoment 2 afgerond en meetmoment 4 gestart. In deze periode starten ook twee promotietrajecten, gericht op de sociaal-emotionele ontwikkeling en de schoolse ontwikkeling van kinderen met TOS.

Beoogd resultaat

Taal in Zicht biedt waardevolle inzichten in de ontwikkeling van jonge kinderen met taalproblemen en brengt voorspellers van het toekomstige functioneren in kaart.

Impact voor de doelgroep

Met de kennis uit Taal in Zicht kunnen we zorg- en onderwijsprofessionals die werken met kinderen met (een vermoeden van) TOS beter ondersteunen en komt er meer bekendheid over TOS in de maatschappij.

Betrokken partijen

- NSDSK
- Auris
- Kentalis
- Pento
- Adelante
- Radboud Universiteit
- Universiteit van Amsterdam

Projectleider(s)

- Iris Duinmeijer

[Meer informatie](#)

TOS profiel in de tijd

TOS 5-18

Start: 2020 | Looptijd: 2020-2027

Samenvatting project

Kinderen met taalontwikkelingsstoornissen (TOS) hebben naast taalproblemen vaak ook problemen in de (neuro)cognitieve en/of sociaal-emotionele ontwikkeling. Als kinderen ouder worden, treden deze problemen meer op de voorgrond, omdat zij zich minder goed kunnen redden in complexe (sociale) situaties.

Het project TOS profiel in de tijd onderzoekt bij 150 kinderen en jongeren de relaties tussen factoren op talig, cognitief en sociaal-emotioneel gebied. De deelnemers zijn verdeeld over zes leeftijdsgroepen met 3 personen per groep. De groepen bestaan uit kleuters (5-6 jaar), leerlingen in primair onderwijs (6-8 jaar; 8-12 jaar) en in voortgezet onderwijs (12-14 jaar; 15-18 jaar).

Het project geeft meer inzicht in de relatie tussen talig, (neuro)cognitief en sociaal-emotioneel functioneren bij kinderen en jongeren met TOS. Ook de rol van omgevingsfactoren wordt meegenomen.

Op dit moment zijn bijna alle kinderen en jongeren getest op cluster 2 scholen van Kentalis en Auris en zijn alle gegevens uit vragenlijsten en testen verwerkt. In 2026 en verder zullen alle analyses uitgevoerd worden en (inter) nationale publicaties geschreven worden.

Beoogd resultaat

Meer inzicht in de kenmerken op talig, (neuro)cognitief en sociaal-emotioneel gebied bij kinderen/jongeren met TOS tussen 5 en 18 jaar. Dit levert een minimale meetset voor diagnostiek en evalueren van de behandeling op.

Impact voor de doelgroep

De kenmerken van TOS dragen bij aan de kwaliteit van diagnostiek, behandeling en onderwijs voor kinderen en jongeren met TOS. Ook kunnen mogelijke inclusiecriteria voor TOS opgesteld worden.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis

Projectleider(s)

- Annette Scheper

Publicatie vaktijdschrift Van Horen Zeggen:

<https://vhz-online.nl/tos-profiel-in-de-tijd>

Meer informatie

Vertelvaardigheid van kinderen met een taalontwikkelingsstoornis en slechthorende kinderen van 4 tot 10 jaar (NARDEV2)

TOS 5-18

Start: 2025 | Looptijd: 2025 - 2027

Samenvatting project

Mondelinge vertelvaardigheid speelt een grote rol in de communicatie, leesontwikkeling en de sociale participatie van kinderen en draagt bij aan hun welzijn nu en later. Vertelvaardigheid is ook een relevante maat voor diagnostiek van taalvaardigheid voor de doelgroepen TOS en SH. In het project NARDEV1 (2022-2024) zijn normgegevens over vertelvaardigheid en executief functioneren (EF) verzameld bij 420 kinderen (4-10 jaar) met een typische ontwikkeling (TO) (Bolk et al., 2026). Ook zijn er gegevens van 180 kinderen met TOS en 180 SH kinderen verzameld. In het project NARDEV2 voeren we vervolganalyses uit om antwoorden te vinden op de onderzoeksvragen:

1. Hoe ziet de ontwikkeling van vertelvaardigheid van kinderen met TOS en SH kinderen er uit in vergelijking tot TO kinderen zonder TOS? En levert dit aanbevelingen op voor diagnostiek en evaluatie van behandeling?
2. Wat is de interactie tussen auditieve input, werkgeheugen en EF en de vertelvaardigheid bij TO kinderen en kinderen met TOS/SH?

Beoogd resultaat

In dit project krijgen we inzicht in de ontwikkeling van vertelvaardigheid (grammaticaliteit, taalgebruik) en de interactie tussen vertelvaardigheid, auditieve input en executieve functies van kinderen met en zonder TOS en SH kinderen.

Impact voor de doelgroep

Aanbevelingen voor diagnostiek en behandeling van vertelvaardigheid bij kinderen met TOS en SH (4-10 jaar) binnen de ZG-organisaties en daarbuiten. Ook wordt er een workshop ontwikkeld voor diagnostiek van vertelvaardigheid op basis van Handleiding Busverhaal Test (Bolk & Scheper, 2025).

Betrokken partijen

- NSDSK
- Auris
- Kentalis
- Amsterdam UMC
- Universiteit van Amsterdam

Projectleider(s)

- Annette Scheper

Zicht op Zinnen

TOS 5-18

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2030

Samenvatting project

Kinderen met TOS hebben vaak moeite met het maken en begrijpen van zinnen. Daarom is binnen het project *Zicht op Zinnen de Handreiking Grammatica* ontwikkeld. Hierin staat beschreven hoe grammaticale problemen bij kinderen van 4 tot 12 jaar gediagnosticeerd en behandeld kunnen worden, gebaseerd op de nieuwste wetenschappelijke en praktische inzichten.

In 2025-2026 wordt er een *leerinterventie* (basiskennis en verdieping) ontwikkeld voor logopedisten om de *Handreiking Grammatica* beter te leren toepassen, met name gericht op spontane taalanalyse. Hiervoor is een apart projectplan opgesteld.

Er is een enquête uitgezet onder logopedisten van Auris en Kentalis om de mogelijkheden en behoeften m.b.t. het ontwikkelen van een nieuwe interventie op het gebied van grammatica te verkennen.

In 2027 en verder zal een *effectonderzoek* worden uitgevoerd naar deze nieuwe interventie met de voorlopige titel "Werken met Werkwoorden", die materialen zal bevatten waarmee gericht aan zinsproductie gewerkt kan worden.

Beoogd resultaat

De Handreiking Grammatica en de module basiskennis is in 2025 beschikbaar en de leerinterventie (verdieping) in 2026. De nieuwe interventie wordt naar verwachting eind 2026 opgeleverd. De resultaten van het effectonderzoek worden gepubliceerd in verschillende (inter)nationale (vak)publicaties.

Impact voor de doelgroep

Professionals handelen evidence-informed rondom diagnostiek en behandeling van grammaticale problemen bij kinderen met TOS (4-12 jaar). Op deze manier krijgen kinderen de meest passende ondersteuning binnen zorg en onderwijs.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis

Projectleider(s)

- Annemarie Kerkhoff

Meer informatie

Com-Pas

TOS 18+

Start: 2020 | Looptijd: 2020-2027

Samenvatting project

De Com-Pas is een bestaand hulpmiddel voor jongeren met TOS. Het en is in 2013 ontwikkeld door Kentalis. In dit Deelkrachtproject wordt dit hulpmiddel samen met jongeren met TOS inhoudelijk en technisch vernieuwd, geëvalueerd, aangepast en effectief geïmplementeerd.

De Com-Pas ondersteunt jongeren met TOS in het participeren in de maatschappij en bestaat uit verschillende producten, namelijk de pas, een website, een training en een app. De Com-Pas is een tweezijdig bedrukte pas, die in enkele zinnen aangeeft wat er met de jongere aan de hand is, hoe de taalproblematiek zich uit en die handvatten geeft hoe de ander daarmee om kan gaan. Via de website kan de Com-Pas op maat worden gemaakt en besteld. In de training leren jongeren of de Com-Pas een passend hulpmiddel is voor hen en hoe ze de Com-Pas het beste kunnen inzetten. De app helpt jongeren om lastige communicatieve situaties beter voor te bereiden of achteraf erop te reflecteren. Ook geeft de app tips die direct toegepast kunnen worden in lastige situaties.

Beoogd resultaat

Het evalueren, verbeteren, implementeren en borgen van de vier Com-Pas-producten, zodat deze te gebruiken zijn door jongeren en volwassenen met TOS, hun ouders en hun (professionele) omgeving.

Impact voor de doelgroep

De Com-Pas, app en de training helpen jongeren met TOS en hun omgeving in lastige communicatieve situaties door het bieden van kennis over TOS en tips hoe hiermee om te gaan.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- Jongeren en jongvolwassenen met TOS, hun ouders en (professionele) omgeving
- www.com-pas.nl

Projectleider(s)

- Iris Manders

Meer informatie

Diagnostiek TOS 18+

TOS 18+

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

In het project Diagnostiek TOS 18+? wordt onderzocht of spraak- en taaldiagnostiek bij volwassenen met een vermoeden van TOS nuttig en noodzakelijk is. In de eerste fase (2023-2024) hebben we in kaart gebracht hoe vaak audiologische centra, logopedisten en specialisten hulpvragen van volwassenen met TOS ontvangen, hoe zij hiermee omgaan, en welke ervaringen volwassenen zelf hebben. Ook is internationale literatuur bestudeerd. De conclusie: diagnostiek is zowel nuttig als noodzakelijk. In de tweede fase (2024-2027) werken we samen met FENAC om een vervolgonderzoek uit te voeren naar diagnostische mogelijkheden en richtlijnen. Dit project levert belangrijke kennis op voor een betere zorg aan en een betere inclusie van volwassenen met TOS.

Beoogd resultaat

In 2025 en 2026 willen we meer kennis verzamelen over o.a. de hulpvragen van volwassenen met een vermoeden van TOS. Op basis van dit onderzoek zal het vervolg van het project bepaald worden.

Impact voor de doelgroep

In het project verzamelen we meer kennis over volwassenen met (een vermoeden van) TOS en de mogelijkheden van diagnostiek bij deze groep. Deze kennis is nodig om een keuze te maken voor het realiseren van diagnostiek (en een eventuele ontwikkeling van zorgproducten) voor deze groep.

Betrokken partijen

- Kentalis
- FENAC

Projectleider(s)

- Daan Hermans

[Meer informatie](#)

In verbinding – sociale netwerken bij jongeren met TOS

TOS 18+

Start: 2026 | Looptijd: 2026-2027

Samenvatting project

Deze pilot onderzoekt hoe jongeren met TOS zich sociaal verbonden voelen met anderen. We kijken daarbij niet alleen naar de jongere zelf, maar ook naar de wisselwerking tussen de jongere en zijn of haar omgeving. Problemen in sociale participatie zien we dus als het resultaat van hoe jongeren en hun omgeving op elkaar reageren en zich op elkaar afstemmen. In het onderzoek gebruiken we verschillende methoden. We brengen sociale netwerken in kaart, laten jongeren samenwerken in interactietaken (zoals een tangramopdracht), doen observaties en voeren kleine experimenten uit in dagelijkse situaties, zoals op school, tijdens stage of in de vrije tijd. We richten ons vooral op drie processen: hoe goed jongeren en hun gesprekspartner signalen van elkaar oppikken (responsiviteit), hoe goed ze op elkaar afgestemd raken in het contact (synchronie) en hoe flexibel ze hun communicatie kunnen aanpassen (adaptiviteit). We onderzoeken hoe deze processen samenhangen met het gevoel van verbondenheid en welke kleine aanpassingen in communicatie kunnen helpen om de sociale participatie te versterken.

Beoogd resultaat

Inzicht in interactionele processen bij jongeren met TOS en concrete handelingsadviezen voor versterking van sociale verbondenheid.

Impact voor de doelgroep

Meer ervaren veiligheid, wederkerigheid en duurzame sociale participatie in school-, stage- en vrijetijdsomgevingen.

Betrokken partijen

- Mensen met TOS
- Kentalis
- Auris
- gemeentes
- organisaties in het sociale domein

Projectleider(s)

- Lidy Smit

Meer informatie

Levensloop TOS in de keten

TOS 18+

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

Dit project richt zich op het vergroten van de bekendheid van TOS (Taalontwikkelingsstoornis) buiten de zorgsector en het verbeteren van de kennisoverdracht over TOS binnen netwerkzorg. Dit wordt gerealiseerd door middel van Participatory Action Research (PAR), waarbij betrokkenen uit de doelgroep actief worden geïntegreerd in het onderzoeksproces. Het doel is inzicht verkrijgen in hoe expertise op het gebied van TOS, en specifiek ZG-expertise, effectief gedeeld kan worden met ketenpartners in het sociale domein en het versterken van de samenwerking tussen zorginstellingen, gemeenten en andere relevante stakeholders.

We onderzoeken of de benodigde kennis al aanwezig is binnen de betrokken netwerken en of deze gedeeld kan worden. Als er hiaten in de kennis zijn, worden gerichte kennisproducten of interventies ontwikkeld. In 2025 is bijvoorbeeld een module opgeleverd voor sporttrainers, coaches en sportorganisaties, gericht op het vergroten van TOS-bewustzijn en communicatieve toegankelijkheid binnen de sportcontext: Inclusieve sportbegeleiding voor kinderen met TOS.

Beoogd resultaat

Vergroten van de bekendheid van TOS en verbeteren van de kennisdeling in netwerkzorg, om passende zorg en ondersteuning voor kinderen, jongeren en volwassenen met TOS te realiseren.

Impact voor de doelgroep

Het project versterkt de ondersteuning voor mensen met TOS, door kennisdeling en samenwerking, wat leidt tot verbeterde zorg, integratie in de samenleving en een grotere levenskwaliteit.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- Gemeenten
- ZG-zorg
- Sociale domeinorganisaties
- Ouders van kinderen met TOS
- Behandelaren en professionals

Projectleider(s)

- Lidy Smit

Meer informatie

Participatie in het arbeidsproces - TOS

TOS 18+

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

Iedereen heeft recht op passend werk. Dat staat in de wet. Maar hoe ziet dat er in de praktijk uit? In dit project voeren we participatief actieonderzoek (PAR) uit met en voor volwassenen met TOS. We onderzoeken hoe zij hun werkende leven ervaren. Het onderzoeksteam bestaat uit wetenschappelijk onderzoekers, een jobcoach en co-onderzoekers: drie volwassenen met TOS en twee ouders van (jong)volwassenen met TOS.

We richten ons op ervaringen van volwassenen met TOS en hun communicatiepartners, zoals werkgevers, collega's, jobcoaches. Hoe verloopt het vinden, behouden en verliezen van werk? Via interviews en focusgroepen brengen we belastende en beschermende factoren in kaart en onderzoeken we de rol van communicatieve participatie. De inzichten vertalen we in co-creatie naar praktische kennisproducten, die direct worden getest. Dit gebeurt cyclisch: plannen, ontwikkelen (actie), observeren en reflecteren. Resultaten delen we ook via theaterscènes tijdens congressen, waarbij het publiek actief meedenkt over oplossingen.

Beoogd resultaat

Het ontwikkelen en implementeren van kennisproducten over:

- TOS en de impact van TOS op het werk
- Tips voor mensen met TOS en hun communicatiepartners

Impact voor de doelgroep

Door het delen van opgedane inzichten en oplossingen beoogt dit project bij te dragen aan het verbeteren van de werkervaringen en communicatieve participatie van volwassenen met TOS en hun communicatiepartners.

Betrokken partijen

- Mensen met TOS en hun ouders
- Kentalis
- Werkpad
- Werkgevers en collega's van mensen met TOS
- Jobcoaching
- Re-integratie specialisten

Projectleider(s)

- Iris Manders

[Meer informatie](#)

TOSKoploper

TOS 18+

Start: 2020 | Looptijd: 2020-2027

Samenvatting project

Veel mensen weten niet dat een taalontwikkelingsstoornis (TOS) ook bij volwassenen voorkomt. Zelfs in onderzoek krijgt deze groep nog maar kort aandacht, waardoor de kennis nog beperkt is. Wat betekent dit voor hun zorg en ondersteuning?

In TOSKoploper doen we participatief actieonderzoek (PAR) met en voor volwassenen met TOS. Samen onderzoeken we thema's als zelfstandigheid en inclusie. Co-onderzoekers met TOS en wetenschappelijk onderzoekers interviewen volwassenen met TOS, analyseren deze interviews en duiden de inzichten in groepsbijeenkomsten. Deze inzichten vertalen we in co-creatie naar praktische kennisproducten met tips en oplossingen voor de ervaren problemen. Volgens de PAR-cyclus van plannen, ontwikkelen, observeren en reflecteren zoeken we naar manieren om deze kennis effectief te delen met de doelgroep en hun (professionele) omgeving. Resultaten brengen we ook tot leven via interactieve theaterscènes op congressen, waarbij het publiek meedenkt over oplossingen.

Beoogd resultaat

Het in co-creatie ontwikkelen van kennisproducten over TOS in de volwassenheid. Samen verkennen volwassenen met TOS, professionals uit de zorg en het sociaal domein passende manieren van kennisdeling.

Impact voor de doelgroep

Dit project verzamelt en deelt kennis over volwassenen met TOS, vergroot de bekendheid over TOS en creëert meer kansen voor participatie, passende zorg en ondersteuning in de samenleving.

Betrokken partijen

- Mensen met TOS
- Kentalis
- Auris
- gemeentes
- organisaties in het sociale domein

Projectleider(s)

- Iris Manders

Meer informatie

Driven ('ZG in Beeld')

DSH

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

In dit project onderzoeken wij, samen met de het Amsterdam Center for Learning Analytics (ACLA) aan de Vrije Universiteit Amsterdam, de arbeidsparticipatie en de mentale gezondheid van dove en slechthorende volwassenen in Nederland.

De onderzoekers (o.a. twee promovendi) maken hierbij gebruik van automatisch gegenereerde en administratieve databestanden (Big Data) binnen het CBS, evenals Nivel-data over eerstelijnszorg.

De onderzoeksvragen zijn mede gebaseerd op ons onderzoek naar kennishiaten.

Beoogd resultaat

Het project moet leiden tot beter inzicht in arbeidsparticipatie en in mentale gezondheid van dove en slechthorende volwassenen in Nederland. De uitkomsten kunnen worden gebruikt om de zorg en beleid voor deze groep te verbeteren.

Impact voor de doelgroep

Met een beter inzicht in (determinanten van) mentale gezondheid en arbeidsparticipatie kunnen we de juiste zorg op de juiste plek beschikbaar maken en belemmeringen voor arbeidsparticipatie aanpakken.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Kennis over Zien
- Klankbordgroep met stakeholders

Projectleider(s)

- Eline Heppe

Inventarisatie aanbod gebarenscholing

DSH

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2025

Samenvatting project

De expertiseorganisaties binnen Deelkracht hebben samen een divers aanbod in gebarenscholing. Wat ontbreekt is een overzicht van welke cursussen beschikbaar zijn bij welke organisatie en voor welke doelgroepen (kinderen, ouders en professionals). Hierdoor weten we ook niet goed welk aanbod nog ontbreekt en dus nog ontwikkeld moet worden om compleet te zijn. In dit project maken we deze inventarisatie voor de expertiseorganisaties binnen Deelkracht.

Dit project is onderdeel van **Stap in, Gebaar mee!** Daarin werken we aan een compleet scholingsaanbod voor Nederlandse gebarentaal (NGT) voor verschillende doelgroepen (kinderen, ouders, professionals).

Beoogd resultaat

Het project levert een overzicht van het beschikbare aanbod aan gebarenscholing. Vanuit dat overzicht weten we ook wat ontbreekt in dit aanbod en dus nog ontwikkeld moet worden. Die ontwikkeling kunnen we daarna in gang zetten.

Impact voor de doelgroep

DSH kinderen, hun ouders, hun horende klasgenoten in het regulier onderwijs en de professionals die betrokken zijn bij onderwijs en zorg aan DSH kinderen, kunnen op hun eigen niveau scholing in NGT volgen om hun gebaarvaardigheid te vergroten.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis
- NSDSK

Projectleider(s)

- Walter ten Eikelder
- Monique van der Heijde

NGT-platform

DSH

Start: 2026 | Looptijd: 2026-2027

Samenvatting project

Het project richt zich op het realiseren van een digitaal leerplatform voor Nederlandse Gebarentaal (NGT) als basis voor een uniform en modulair scholingsaanbod van niveau A1 tot B2. De eerste fase bestaat uit het inventariseren en analyseren van functionele, technische en didactische eisen vanuit betrokken partners en gebruikers en de gezamenlijke visie op NGT-onderwijs als tweede taal. Op basis van deze analyse wordt een advies en ontwerp opgesteld voor het platform, inclusief een geïntegreerd contentmanagementsysteem (CMS). In de tweede fase volgt de ontwikkeling van het platform. Deze stappen vormen het fundament voor een derde fase waarin implementatie en inhoudelijke curriculumontwikkeling kunnen plaatsvinden. Het project draagt bij aan een toekomstbestendig, schaalbaar en toegankelijk scholingsaanbod en versterkt de regierol van Deelkracht binnen het veld.

Beoogd resultaat

Een digitaal ontwikkelplatform met geïntegreerd CMS, gebaseerd op een gezamenlijke visie en analyse van behoeften, als fundament voor modulair NGT-onderwijs en toekomstige curriculumontwikkeling van A1 tot B2.

Impact voor de doelgroep

Toegankelijk, uniform en modulair NGT-onderwijs vergroot leerbaarheid, flexibiliteit en kwaliteit, waardoor meer mensen effectief NGT kunnen leren en communiceren in diverse contexten.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- HU
- Nederlands Gebarencentrum (betrokkenheid wordt verkend)
- TYD (betrokkenheid wordt verkend)
- Wolfpack (beoogd ontwikkelaar NGT-platform)

Projectleider(s)

- Eva Westerhoff

S I G N – Samen Inclusief - Gebaren & Netwerken

DSH

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2026

Samenvatting project

Het totale pakket van SIGN bestaat uit 3 onderdelen:

- Een *gebarencursus* voor DSH-kinderen in groep 5/6 van het regulier onderwijs. Deze cursus bestaat uit een online leerportaal en 3x3 online groepslessen + 2x een individueel contactmoment met de NGT-docent. In deze cursus wordt er met de kinderen gewerkt aan NGT-vaardigheid, bewustwording en identiteitsontwikkeling.
- Een *e-learning* en *webinar* voor ouders/verzorgers en beroepskrachten. Hierin krijgen de deelnemers informatie over allerlei aspecten die gerelateerd zijn aan het deelnemen aan de maatschappij als DSH kind. De deelnemers vergroten daarmee hun kennis en krijgen inzicht in wat er nodig is om DSH kinderen inclusief te laten deelnemen aan de maatschappij. Ze krijgen ook praktische tips die ze zelf kunnen inzetten inclusiviteit voor de DSH kinderen te bevorderen.
- Twee *netwerkdagen* voor de DSH kinderen die deelnemen aan de cursus en hun ouders, een voor en een na de cursus.

SIGN voor groep 5/6 is afgerond en zit nu in de implementatiefase.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat is het duurzaam inzetten en aanbieden van de module SIGN binnen de begeleiding van DSH kinderen in (groep 5/6) van het regulier onderwijs. DSH kinderen kunnen onafhankelijk van de organisatie van wie ze begeleiding krijgen deelnemen.

Impact voor de doelgroep

Door S I G N kunnen DSH leerlingen in het regulier onderwijs kennismaken met NGT en contacten opbouwen met andere DSH kinderen. Hun ouders bouwen een netwerk op met andere ouders van DSH kinderen. Beroepskrachten vergroten hun kennis over hoe DSH kinderen volwaardig kunnen meedoen. Overkoepelend is de impact van SIGN gericht op inclusiviteit van DSH kinderen in de samenleving.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis

Projectleider(s)

- Arie Terpstra

Beeldbank

DSH 0-5

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2026

Samenvatting project

De groep ouders van jonge DSH kinderen is zeer divers wat betreft opleidingsniveau, geletterdheid en culturele achtergrond. Zorgprofessionals hebben behoefte aan visueel materiaal om de communicatie met ouders over de zorg waar nodig te kunnen ondersteunen. Het project richt zich op het ontwikkelen van visuele materialen voor de gehele groep ouders van DSH kinderen in de vroegbehandeling. Er worden visuele materialen ontwikkeld om het zorgtraject en de disciplines die daarin aan bod komen inzichtelijker te maken. Daarnaast worden er visuele materialen ontwikkeld om begrippen rondom thema's zoals taal en gehoor beter aan ouders uit te kunnen leggen. Door gebruik van deze materialen kunnen professionals de communicatie met ouders verbeteren en hen beter informeren over het zorgtraject en de ontwikkeling van hun kinderen.

Beoogd resultaat

Een set van visuele hulpmiddelen voor zorgprofessionals, ter ondersteuning van hun communicatie met ouders van DSH kinderen.

Impact voor de doelgroep

Betere communicatie en begrip van het zorgtraject en belangrijke thema's binnen de behandeling voor ouders van DSH kinderen.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis
- NSDSK
- Onderzoekers en professionals

Projectleider(s)

- Lizet Ketelaar
- Merel Maslowski

Meer informatie

Dagelijkse routines

DSH 0-5

Start: 2025 | Looptijd: 2025-2026

Samenvatting project

In het project Dagelijkse Routines onderzoeken we hoe slechthorende kinderen van 1 tot 4 jaar taal leren in hun dagelijkse activiteiten. We volgen kinderen thuis, op het kinderdagverblijf, in de behandelgroep en bij grootouders. Met LENA-technologie brengen we precies in kaart in welke routines taal wordt aangeboden. Zo ontdekken we welke momenten, zoals spelen, eten, aankleden of voorlezen, echte kansen bieden voor taalontwikkeling. Op deze manier maken we zichtbaar hoe kinderen taal leren in hun dagelijkse wereld.

Beoogd resultaat

Zicht op welke routines vaak voorkomen in leven van jong kind en welke van deze routines veel taal uitlokken.

Impact voor de doelgroep

Inzichten in dagelijkse routines kan benut worden binnen de vroegbehandeling.

Betrokken partijen

- NSDSK
- Pento
- UMCG

Projectleider(s)

- Evelien Dirks

Hello20

DSH 0-5

Start: 2020 | Looptijd: 2020 - 2027

Samenvatting project

Hello20 is een onderzoeksproject waarin DSH-kinderen longitudinaal in hun ontwikkeling worden gevolgd, om zo zicht te krijgen op de voorspellers van ontwikkeling. Inzicht in deze voorspellers draagt bij aan het optimaliseren van het zorgaanbod en geeft zicht op de effectiviteit van het zorgaanbod. Samen met onderzoekers, professionals en ervaringsdeskundige ouders en jongeren is vastgesteld welke aspecten van de ontwikkeling gevolgd dienen te worden. Samen met professionals is verkend welke instrumenten benut kunnen worden voor het volgen van de ontwikkeling en welke mogelijk ook relevant zijn voor de vroegbehandeling. De werving van deelnemers vindt plaats door ambassadeurs (professionals) die in elke organisatie vertegenwoordigd zijn. Op de website hello20.nl kunnen ouders, professionals en onderzoekers informatie vinden over het onderzoek en literatuursamenvattingen die de onderzoekers gemaakt hebben. Onderzoekers van het projectteam gaan bij de deelnemende gezinnen op huisbezoek voor het eerste meetmoment.

Beoogd resultaat

Zicht op de voorspellers van ontwikkeling van een diverse groep dove en slechthorende kinderen.

Impact voor de doelgroep

Een geoptimaliseerd zorgaanbod en daarmee betere ontwikkelingsperspectieven

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis
- NSDSK
- Onderzoekers, professionals, ervaringsdeskundige ouders

Projectleider(s)

- Loes Wauters
- Rosanne van der Zee

[Meer informatie](#)

Informatiepakket taalaanbod

DSH 0-5

Start: 2025 | Looptijd: 2025 - 2027

Samenvatting project

Het project voorziet in een informatiepakket over het taalaanbod van ouders van jonge DSH-kinderen en beschrijft in welke fase van het zorgproces het voor hen relevant is om deze informatie te ontvangen. Het informatiepakket helpt ouders om de verschillende mogelijkheden rondom taalaanbod te verkennen, inclusief de bijbehorende kansen en belemmeringen. Met deze informatie kunnen ouders een weloverwogen beslissing nemen die op dat moment het beste bij hen en hun kind past. De wijze waarop het informatiepakket wordt gehanteerd binnen de verschillende zorginstellingen, wordt niet uniform bepaald in het project. Het streven is dat elke ouder vanuit de instelling waar hun kind zorg ontvangt, toegang krijgt tot het informatiepakket. Het pakket zal beschikbaar komen in verschillende talen en toegankelijk zijn voor laaggeletterden. Het informatiepakket wordt zowel in een papieren, als digitale versie opgeleverd.

Beoogd resultaat

Een informatiepakket voor ouders van DSH kinderen om hen te informeren over de verschillende mogelijkheden qua taalaanbod.

Impact voor de doelgroep

Ouders hebben de mogelijkheid om een goed geïnformeerde beslissing te maken wat betreft het taalaanbod voor hun DSH kind.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis
- NSDSK
- Onderzoekers, professionals, ervaringsdeskundige ouders

Projectleider(s)

- Minou Kneplé

Meer informatie

Kleuters aan het woord!

DSH 0-5

Start: 2026 | Looptijd: 2026-2027

Samenvatting project

Pragmatische taalvaardigheden zijn belangrijk om goed mee te kunnen doen in verschillende sociale situaties. Pragmatiek gaat over hoe taal wordt gebruikt in contact met anderen.

Pragmatische taalvaardigheden ontwikkelen zich vooral door interactie met anderen en kunnen voor jonge dove en slechthorende kinderen moeilijk zijn om aan te leren. Voor het leren ervan zijn horen, denken en taalvaardigheid belangrijke voorwaarden.

De ernst van de achterstand is nog niet goed bekend en daarom is het belangrijk om dit goed in kaart te brengen. Daarnaast is het waardevol om te kijken naar de relatie met de andere hoor-, denk- en taalvaardigheden.

Beoogd resultaat

Inzicht in de pragmatische taalvaardigheden van jonge dove en slechthorende kinderen en hoe deze samenhangen met hun dagelijkse taalgebruik en hun hoor- en denkvaardigheden.

Impact voor de doelgroep

Door naar de invloed van meerdere vaardigheden te kijken kunnen mogelijke aanknopingspunten gevonden worden om passende ondersteuning te bieden. Immers, deze vaardigheden zijn van belang voor het welbevinden van kinderen.

Betrokken partijen

- Pento
- Auris
- Kentalis
- NSDSK

Projectleider(s)

- dr. M. Langereis

Meertalige diagnostiek

DSH 0-5

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

Het project richt zich op meertalige DSH kinderen binnen de vroegbehandeling en hun ouders. Onderzoek toont aan dat een groot deel van de jonge DSH kinderen in anderstalige of meertalige gezinnen opgroeit. Zorgprofessionals hebben behoefte aan meer kennis over de gehele talige ontwikkeling van deze kinderen om hen optimaal zorg te kunnen bieden. Er wordt een handreiking voor meertalige diagnostiek DSH ontwikkeld, om de taalontwikkeling van deze groep kinderen in kaart te kunnen brengen en te kunnen volgen. De handreiking omvat het Vraaggesprek Meertaligheid DSH, een overzicht van diagnostische instrumenten in verschillende talen en handvatten voor het terugkoppelen van testresultaten aan ouders.

Beoogd resultaat

Ontwikkeling en implementatie van een handreiking voor meertalige diagnostiek bij DSH kinderen.

Impact voor de doelgroep

Verbeterde diagnostiek en zorg voor meertalige DSH kinderen.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis
- NSDSK
- Onderzoekers, professionals, ervaringsdeskundige ouders

Projectleider(s)

- Merel Maslowski

Meer informatie

Opstap

DSH 0-5

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2026

Samenvatting project

Het huidige aanbod van NGT cursussen voor ouders van DSH kinderen is vooral gericht op ouders van jonge kinderen (0-6) en op een beginnersniveau (< ERK-A2). Om goed te kunnen blijven communiceren met hun opgroeiende kind moeten ouders blijven groeien in hun eigen gebaarvaardigheid. NGT-cursussen voor ouders op een meer gevorderd niveau (> ERK-niveau A2) zijn echter niet beschikbaar.

In Opstap ontwikkelen we 9 NGT-modules waarin ouders aanbod krijgen op ERK-niveau van A2 naar B1. De modules bestaan uit live bijeenkomsten en een online leerportaal waarin ouders zelfstandig en herhaald kunnen oefenen. De thema's die behandeld worden passen bij de opvoeding van (DSH) kinderen tussen 8 en 12 jaar.

Per module zijn er 4-6 live bijeenkomsten waarin ouders onder begeleiding van een NGT-docent oefenen en met elkaar converseren in NGT. Er is ook ruimte voor uitwisseling van ervaringen. Hiermee bieden de modules ook een mogelijkheid tot bondgenotencontact.

De eerste module van de reeks is klaar en is getest in een pilot met 2 groepen ouders. Feedback nemen we mee in de ontwikkeling van volgende modules.

Dit project is onderdeel van **Stap in, Gebaar mee!** Daarin werken we aan een compleet scholingsaanbod voor Nederlandse Gebarentaal (NGT) voor verschillende doelgroepen (kinderen, ouders, professionals).

Beoogd resultaat

Het beoogd eindresultaat van het project is negen NGT-modules, voor ouders van oudere DSH kinderen (> 8 jaar) en op gevorderd niveau (ERK-B1).

Impact voor de doelgroep

Ouders van oudere DSH kinderen krijgen door de Opstap-modules de mogelijkheid om hun eigen gebarendaarigheid te verhogen naar een gevorderd niveau. Hiermee kunnen ze ook in de communicatie met hun oudere DSH kind NGT blijven gebruiken.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis

Projectleider(s)

- Arie Terpstra
- Belinda van der Aa

Wat Werkt voor Wie: Effectiviteit Behandelgroepen

DSH 0-5

Start: 2020 | Looptijd: 2020 - 2026

Samenvatting project

In het project Effectiviteit Behandelgroepen werken we aan het bereiken van landelijke consensus over de werkwijze op de behandelgroepen voor jonge DSH kinderen. Samen met onderzoekers, professionals, ervaringsdeskundige, ouders, beleidsmedewerkers en managers worden 13 principes geformuleerd en onderbouwd die betrekking hebben op de werkwijze op de behandelgroepen. Hieronder vallen principes zoals "het pedagogische klimaat", "volgen en stimuleren van de ontwikkeling", "samenwerken met ouders", "identiteitsontwikkeling" en "rijk taalaanbod". De uitgewerkte en onderbouwde principes worden voorgelegd aan een diverse groep betrokkenen (ouders, professionals, beleidsmedewerkers, managers etc.). Na het bereiken van consensus zal er een handreiking 'werkwijze behandelgroepen DSH' opgeleverd en geïmplementeerd worden binnen het werkveld.

Beoogd resultaat

Landelijke consensus over de werkwijze op behandelgroepen voor jonge DSH kinderen weergegeven in een handreiking. Deze handreiking moet uiteindelijk leiden tot een meer landelijk uniforme groepsbehandeling gebaseerd op de principes van het evidence-informed werken.

Impact voor de doelgroep

Toegang tot een evidence-informed zorgaanbod op de behandelgroepen. Dit aanbod draagt bij aan de ontwikkeling van dove en slechthorende kinderen.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis
- NSDSK
- Onderzoekers, professionals, ervaringsdeskundige ouders, beleidsmedewerkers en managers

Projectleider(s)

- Nadine de Rue

Meer informatie

Wat Werkt voor Wie: Taal voor Tom

DSH 0-5

Start: 2020 | Looptijd: 2020 - 2026

Samenvatting project

Dove en slechthorende kinderen lopen meer risico op uitdagingen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling dan hun horende leeftijdsgenootjes. Ouders kunnen deze ontwikkeling stimuleren, maar hebben daar handvatten voor nodig. In de cursus Taal voor ToM krijgen ouders deze handvatten aangereikt. In train-de-trainer bijeenkomsten zijn professionals vanuit alle ZG-organisaties getraind in het geven van deze cursus. Inmiddels hebben 50 gezinnen deelgenomen aan de cursus en aan het bijbehorende onderzoek. In het onderzoek gaan we na of ouders na het volgen van de cursus meer ToM-taal gaan gebruiken. ToM-taal is taal die betrekking heeft op gedachten, gevoelens, intenties en emoties. Daarnaast kijken we of de cursus ook effect heeft op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen door ze te vergelijken met een groep DSH kinderen van wie de ouders geen cursus hebben gevolgd.

Beoogd resultaat

Een effectieve cursus voor ouders van dove en slechthorende peuters om de sociaal-emotionele ontwikkeling te stimuleren. Een cursus die landelijk geïmplementeerd is en waarover gepubliceerd is.

Impact voor de doelgroep

Ouders hebben meer handvatten om de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kind te stimuleren en uiteindelijk groeien de kinderen in hun ontwikkeling.

Betrokken partijen

- Auris
- Kentalis
- NSDSK
- Onderzoekers, professionals, ervaringsdeskundige ouders

Projectleider(s)

- Lizet Ketelaar
- Nadine de Rue

[Meer informatie](#)

Cognitie en Gedrag

DSH 5-18

Start: 2023 | Looptijd: 2024 - 2027

Samenvatting project

In dit project richten we ons op de behandelprogramma's van Kentalis Zorg waarin gewerkt wordt aan de sociaal communicatieve redzaamheid van dove en slechthorende (DSH) kinderen. Dat doen we in drie deelprojecten. In het eerste deelproject is een leerinterventie ontwikkeld voor professionals over sociaal communicatieve redzaamheid. De leerinterventie bestaat uit een e-learning, een handreiking en een tool om de handreiking en de e-learning in multidisciplinair overleggen (MDO's) te gebruiken. De producten zijn in 2025 ook in een kleinschalige pilot geëvalueerd. In de tweede deelstudie werken we aan een nieuw programma voor de naschoolse groepsbehandeling op basis van de ontwikkelde handreiking. In de derde deelstudie richten we ons op de diagnostiek in de zorg. De centrale vraag in deze derde studie is in hoeverre het huidige diagnostisch instrumentarium passend en toegankelijk is voor dove en slechthorende kinderen. In 2025 is een aanvullende studie opgestart om een deel van het huidige instrumentarium ook aan te passen qua passendheid.

Beoogd resultaat

Drie zorgproducten die direct in de zorg ingepast kunnen worden. De deelstudie diagnostiek heeft ook geleid tot nieuwe inzichten. Deze zijn gerapporteerd in een drietal verslagen.

Impact voor de doelgroep

Het project moet leiden tot een betere diagnostiek en betere behandelingen voor DSH kinderen binnen Kentalis.

Betrokken partijen

- Kentalis

Projectleider(s)

- Daan Hermans

Meer informatie

DSH Beleving: Fase 2

DSH 5-18

Start: 2024 | Looptijd: 2024 - 2026

Samenvatting project

In het project DSH Beleving: Fase 2 worden drie bestaande workshops doorontwikkeld. In deze workshops kunnen professionals, ouders en kinderen door oefeningen ervaren hoe het is om minder of anders te horen als je doof of slechthorend bent. Tijdens de workshops gaat het niet alleen om het ervaren van doofheid of slechthorendheid, maar deelnemers bedenken ook tips voor hoe communicatie in de situaties waar ze aan worden blootgesteld verbeterd kan worden. In de doorontwikkeling werken we onder andere aan meer aandacht voor visuele communicatie en meer aandacht voor het toepassen van tips. Het doel is om de diversiteit van gehoorstatus en communicatievoorkeuren in de workshops te vergroten en om deelnemers te laten ervaren dat aanpassingen die je kunt doen om de communicatie te verbeteren daadwerkelijk helpen.

Beoogd resultaat

Een verbeterde versie van de belevingsworkshops met meer oog voor diversiteit en meer aandacht voor het oefenen van manieren om de communicatie te verbeteren.

Impact voor de doelgroep

Meer begrip voor de doelgroep en tools om de communicatie tussen horende mensen en dove en slechthorende mensen te verbeteren.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- SH-Jong
- FODOK

Projectleider(s)

- Vera Hukker

[Meer informatie](#)

Implementatie

DSH 5-18

Start: 2024 | Looptijd: 2024 - 2026

Samenvatting project

In het deelprogramma DSH 5-18 worden in verschillende projecten producten ontwikkeld voor dove en slechthorende (DSH) kinderen van 5-18 jaar en hun omgeving. Sommige van deze producten zijn nog in ontwikkeling in lopende projecten. Andere producten zijn al klaar en het bijbehorende project is al afgerond. Nu zijn nog niet alle producten die al klaar zijn ook volledig geïmplementeerd. Dat wil zeggen dat ze nog niet door iedereen gebruikt worden, of dat er nog meer afspraken gemaakt moeten worden over deze producten. In het project Implementatie worden daarom voor de verschillende producten uit het deelprogramma DSH 5-18 implementatieplannen gemaakt waarin afspraken rondom implementatie en borging worden vastgelegd. Dit gebeurt samen met projectleiders van de projecten waarin de producten gemaakt zijn en met partijen die de producten gaan gebruiken.

Beoogd resultaat

Implementatieplannen voor de producten uit het deelprogramma DSH 5-18, die ten goede komen aan de implementatie en borging van de producten.

Impact voor de doelgroep

De producten die gemaakt zijn zullen vaker en/of breder ingezet worden, beter te vinden zijn en beter geborgd worden.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris

Projectleider(s)

Dit project is in een afrondende fase, er is daarom geen projectleider meer.

[Meer informatie](#)

Informatiepunt DSH

DSH 0-5, DSH 5-18, DSH 18+

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

In het project Informatiepunt DSH maken we een website waarop betrouwbare en toegankelijke informatie over doofheid en slechthorendheid (DSH) te vinden is. Deze wens voor één plek waar deze informatie te vinden is, is vanuit verschillende hoeken naar voren gekomen. In een behoeftepeiling onder ervaringsdeskundigen, ouders van DSH-kinderen, professionals in de ZG-zorg en professionals in het sociale domein inventariseren we de informatiebehoefte. Met de uitkomst van deze behoeftepeiling en op basis van bestaande bronnen en kennis uit wetenschap en praktijk gaan we de website vullen. Waar nodig, ontwikkelen we nieuw materiaal. Hierbij maken we ook gebruik van informatie en producten die binnen Deelkracht ontwikkeld zijn. De focus bij het vullen van de website zal eerst liggen op de doelgroepen DSH 0-5 en DSH 5-18, waarna de doelgroep DSH 18+ zal volgen.

Beoogd resultaat

Een betrouwbare en toegankelijke website over DSH voor verschillende doelgroepen (onder andere ervaringsdeskundigen, ouders, ZG-professionals en professionals in het sociale domein).

Impact voor de doelgroep

Meer bekendheid en informatie over DSH. Dit kan naast kennisvergroting gevolgen hebben voor bijvoorbeeld inclusiviteit van de doelgroep.

Betrokken partijen

- NSDSK
- Kentalis
- Auris
- GGMD
- FODOK
- SH-Jong
- FENAC

Projectleider(s)

- Vera Hukker
- Marita Everhardt

Meer informatie

Inzicht in psychische problemen

DSH 5-18

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

Psychisch welbevinden is belangrijk voor jongeren omdat dit het fundament vormt voor hun gezonde ontwikkeling en functioneren. In het deelkrachtproject 'Inzicht in psychische problemen' richten we ons op het psychisch welbevinden van dove en slechthorende (DSH) kinderen en adolescenten in het speciaal onderwijs. In het eerste deel (2023-2024) is een wetenschappelijk artikel geschreven (inmiddels gepubliceerd) over de prevalentie van psychische problemen bij DSH jongeren, gebaseerd op een grootschalige studie uit Deelkracht-I. In het tweede deel (2025-2027) onderzoeken we sociale angst bij DSH adolescenten: de impact op hun welbevinden én de voorspellers, zoals onzekerheidsintolerantie en interpretatiebias. Deze tweede studie resulteert in twee wetenschappelijke publicaties en een praktisch adviesrapport voor professionals in zorg en onderwijs.

Beoogd resultaat

Kennis over de psychische problemen van dove en slechthorende kinderen en adolescenten. Het onderzoek moet resulteren in drie wetenschappelijke publicaties en een adviesrapport voor zorg. Eén wetenschappelijk artikel is inmiddels gepubliceerd.

Impact voor de doelgroep

Meer kennis over psychische problemen van DSH kinderen en adolescenten kan de onderbouwing vormen voor het screenen van psychische problemen en het kan de basis vormen voor de ontwikkeling van nieuwe behandelingen.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Radboud Universiteit

Projectleider(s)

- Daan Hermans

Meer informatie

Oorzaken van gehoorverlies

DSH 0-5 en DSH 5-18

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

Wat zijn mogelijke oorzaken van gehoorverlies en hoe beïnvloeden ze de ontwikkeling van kinderen? Gehoorverlies kan verschillende oorzaken hebben, zoals erfelijke syndromen en infecties. Sommige oorzaken hebben een grotere impact op de ontwikkeling van een kind dan andere. Hoe kunnen zorgprofessionals het beste inspelen op de specifieke behoeften van een cliënt, afhankelijk van de oorzaak van het gehoorverlies? Hoe kunnen zij passend communiceren met ouders over deze oorzaken en de bijkomende problematiek? Dit project richt zich op het ontwikkelen van een e-learning om de kennis van professionals rondom de oorzaken van gehoorverlies en de gevolgen voor de ontwikkeling van een kind te vergroten.

Beoogd resultaat

Een e-learning die zorgprofessionals informeert over mogelijke oorzaken van gehoorverlies en over hoe zij deze kennis kunnen benutten in het contact met cliënten en hun ouders.

Impact voor de doelgroep

Doordat zorgprofessionals meer kennis hebben over de impact die een bepaalde oorzaak van gehoorverlies kan hebben op de ontwikkeling van een kind, kunnen zij hun zorg nog beter aanpassen aan de specifieke behoeften van elk kind en gezin.

Betrokken partijen

- NSDSK
- Kentalis
- Auris
- FODOK
- SH-Jong
- FOSS
- Adelante
- Libra
- Pento

Projectleider(s)

- Merel Maslowski
- Lizet Ketelaar

Meer informatie

Tolkinzet op school

DSH 5-18

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

In het project Tolkinzet op school worden informatieproducten gemaakt over het inzetten van een tolk in het regulier onderwijs. Er gaan steeds meer DSH leerlingen naar regulier onderwijs sinds de invoering van het 'passend onderwijs', dus dit onderwerp is voor steeds meer leerlingen relevant. Een tolk kan een belangrijke rol spelen in de communicatie, bijvoorbeeld in het toegankelijk maken van lesinstructies. Het is daarom voor ouders en professionals en het kind zelf belangrijk om te weten welke tolken er zijn, wat een tolk doet en welke regels er zijn rondom tolkinzet. In het project wordt onder andere deze informatie in kaart gebracht. In gesprekken met ouders, ambulante begeleiders, leerlingen, leerkrachten en tolken wordt onderzocht welke positieve ervaringen zij hebben met het inzetten van een tolk, maar ook welke hindernissen ze hierbij tegenkomen. Deze informatie, samen met informatie uit beschikbare bronnen en mogelijk verdiepend onderzoek, worden gebruikt om informatieproducten te maken. De producten moeten ten goede komen aan het inzetten van een tolk in de klas.

Beoogd resultaat

Informatieproducten over het inzetten van tolken in de klas.

Impact voor de doelgroep

Het project zorgt voor informatie voor ouders van DSH kinderen (en voor betrokken professionals en leerlingen zelf) over de inzet van tolken in het regulier onderwijs.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- FODOK
- SH-Jong
- VierTaal
- Vitus Zuid

Projectleider(s)

- Nadine de Rue
- Belinda van der Aa

[Meer informatie](#)

Vriendschappen van dove en slechthorende leerlingen in het regulier onderwijs

DSH 5-18

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

Vriendschappen zijn essentieel voor het welzijn en de ontwikkeling van jongeren. We weten nog maar weinig over de vriendschappen van dove en slechthorende (DSH) jongeren. Dit promotieonderzoek brengt daar verandering in. In twee opeenvolgende studies onderzoeken we de kwantiteit en kwaliteit van (wederkerige) vriendschappen van DSH jongeren, zowel op school als daarbuiten (en ook online). We vergelijken deze met horende leeftijdsgenoten en kijken ook naar het sociaal gedrag, de sociale status en het welbevinden van de jongeren. Ook zoomen we in op de vrienden van DSH jongeren. In de derde studie verdiepen we ons in interviews in de persoonlijke ervaringen van DSH jongeren. Hoe is het voor hen om vriendschappen te vormen met horende jongeren?

Beoogd resultaat

Het concrete resultaat van dit project is meer kennis: onderbouwde, genuanceerde kennis over het sociale functioneren van DSH jongeren.

Impact voor de doelgroep

Vriendschapsrelaties zijn belangrijk in het leven van mensen. Met dit project creëren we meer realistische verwachtingen en betere randvoorwaarden voor sociale inclusie van deze jongeren. Kennis over vriendschapsrelaties is ook belangrijk voor het aanbieden van passende behandelingen in zorg.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Radboud Universiteit

Projectleider(s)

- Daan Hermans

Zorg in Zicht

DSH 5-18 en DSH 18+

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

In het project Zorg in Zicht wordt een screeningsinstrument ontwikkeld waarmee audiologische centra vroegtijdig psychosociale problemen bij kinderen en volwassenen met gehoorverlies kunnen opsporen. Hiermee kunnen problemen worden gesignaleerd en kunnen kinderen en volwassenen tijdig worden doorverwezen voor verdere diagnostiek en behandeling. Een zorgkaart die ook in het project ontwikkeld wordt, moet helpen om aan de hand van de uitslag van de screening adequaat door te verwijzen. Door een screeningsinstrument te ontwikkelen voor audiologische centra, kunnen ook bij kinderen en volwassenen die niet in ZG-zorg (of cluster 2 onderwijs) zitten, psychosociale problemen tijdig worden opgespoord, waardoor ook zij de nodige hulp kunnen krijgen.

Beoogd resultaat

Een screeningsinstrument waarmee psychosociale problemen bij DSH kinderen en volwassenen die op audiologische centra komen vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd en een zorgkaart waarmee vervolgens kan worden doorverwezen.

Impact voor de doelgroep

Vroegtijdige signalering van psychische problemen en een doorverwijzing naar verdere diagnostiek en behandeling indien nodig. Hiermee kunnen problemen vroegtijdig worden aangepakt.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Auris
- GGMD
- FODOK
- FOSS
- SH-Jong
- Dovenschap
- FENAC
- Erasmus MC

Projectleider(s)

- Erwin Baas

Meer informatie

Communicatiediagnostiek

DSH 18+

Start: 2020 | Looptijd: 2020 - 2027

Samenvatting project

Hoewel er in de zorg en wetenschap verschillende screeningsinstrumenten bestaan op het gebied van communicatiediagnostiek, zijn veel van deze instrumenten niet toepasbaar bij dove en slechthorende (DSH) volwassenen. Door het ontbreken van specifieke screeningsinstrumenten voor DSH volwassenen maken de verschillende organisaties binnen de ZG-zorg (Kentalis, GGMD en Pro Persona) momenteel gebruik van (delen van) verschillende meetinstrumenten. In het project Communicatiediagnostiek worden screeningsinstrumenten ontwikkeld om de communicatiemogelijkheden van DSH volwassenen in de ZG-zorg in kaart te brengen. Op basis van deze instrumenten kunnen onderbouwde keuzes worden gemaakt over de communicatie met de cliënt tijdens de ZG-zorg. Het doel van dit project is om te komen tot een gedegen en uniforme manier van communicatiescreening binnen en tussen de verschillende ZG-organisaties die zorg verlenen aan DSH volwassenen.

Beoogd resultaat

In dit project worden screeningsinstrumenten ontwikkeld die leiden tot een verbeterde communicatiediagnostiek bij DSH volwassenen in de ZG zorg.

Impact voor de doelgroep

Vanuit de verbeterde diagnostiek kan er in de behandeling beter worden aangesloten bij de communicatievaardigheden en -voorkeuren van de cliënt.

Betrokken partijen

- Kentalis
- GGMD
- ProPersona – De Riethorst

Projectleider(s)

- Cindy van Boven

Meer informatie

Identiteit Diversiteit & Inclusie

DSH 18+

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

Dit project onderzoekt hoe de identiteit van dove en slechthorende (DSH) volwassenen met aanvullende minderheidsstatussen, zoals etniciteit en/of lhbtqi+-status, wordt gevormd. Het richt zich op de invloed van ervaringen op hun identiteitsontwikkeling, zelfbeeld en zelfwaardering. Belangrijke vragen zijn hoe identiteitsaspecten zoals hoorstatus, etniciteit en lhbtqi+-status op elkaar inwerken en hoe deze aspecten gewaardeerd worden in de samenleving en binnen de gemeenschap van doven en slechthorenden. Het project onderzoekt de maatschappelijke positie van DSH volwassenen vanuit het oogpunt van intersectionaliteit. De resultaten dragen bij aan kennis over identiteitsontwikkeling van dove en slechthorende volwassenen en hun diversiteit en inclusie in de maatschappij.

Beoogd resultaat

Het project beoogt inzicht te geven in de identiteitsontwikkeling van dove en slechthorende volwassenen met minderheidsstatussen en bij te dragen aan en bewustwording in de samenleving met betrekking tot de diversiteit en inclusie van deze groep.

Impact voor de doelgroep

Het project biedt dove en slechthorende volwassenen met minderheidsstatussen inzicht in hun identiteitsontwikkeling, versterkt hun zelfbeeld en zelfwaardering, en bevordert hun maatschappelijke positie en inclusie.

Betrokken partijen

- Kentalis
- GGMD
- SH-Jong
- Dovenschap
- De Gelderhorst
- Pento

Projectleider(s)

- Corrie Tijsseling

- Sociale Participatie | Identiteit, Diversiteit & Inclusie: Meedoen aan het onderzoek - Deelkracht [↗](#)
- Onderzoek Deelkracht: Hoe is jouw leven als doof of slechthorend persoon in de samenleving? - Doof [↗](#)
- Doof in de samenleving – DNieuws [↗](#)

Meer informatie

Participatie in het arbeidsproces DSH

DSH 18+ (in samenwerking met BHZ, CMB en TOS18+)

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

Hoewel doven en slechthorenden (DSH) niet sterk verschillen van de rest van de bevolking wat betreft het hebben van betaald werk, verdienen DSH volwassenen vaak een lager uurloon en werken ze minder uren. Er is echter weinig bekend over de kansen en knelpunten die DSH volwassenen ervaren bij deelname aan het arbeidsproces en over de ondersteuning die hierbij zou kunnen helpen. In dit project onderzoeken we welke kansen en knelpunten DSH volwassenen ervaren bij het vinden van werk, het hebben en houden van werk en het stoppen van werk. Dit doen we vanuit drie perspectieven: 1) DSH volwassenen zelf, 2) professionals die hen begeleiden in het arbeidsproces en 3) (voormalig) werkgevers. We onderzoeken dit via literatuuronderzoek en vragenlijsten.

Beoogd resultaat

Het project brengt de kansen en knelpunten in kaart die DSH volwassenen ervaren in alle fasen van het arbeidsproces, en geeft inzicht in welke ondersteuning mogelijk nodig is.

Impact voor de doelgroep

De inzichten uit dit onderzoek dragen bij aan het verbeteren van de arbeidsparticipatie en de kwaliteit van het werklevens van dove en slechthorende volwassenen.

Betrokken partijen

- Kentalis
- GGMD

Projectleider(s)

- Cindy van Boven

Meer informatie

Psychosociaal welbevinden

DSH 18+

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

Doof- of slechthorendheid kan impact hebben op het psychosociaal welbevinden van een persoon. GGMD en Kentalis bieden zorg voor psychosociale problemen aan dove en slechthorende (DSH) volwassenen. Binnen en tussen deze ZG-organisaties bestaat echter praktijkvariatie in het zorgaanbod voor DSH volwassenen, zoals bij het leren omgaan met de gevolgen van doof- of slechthorendheid (psycho-educatie). Een deel van deze variatie kan worden verklaard door de diversiteit van de doelgroep en de zorgvragen, maar ook door uiteenlopende expertise en ervaring van professionals binnen de organisaties. Dit laatste leidt tot ongewenste praktijkvariatie. Het project brengt daarom het huidige psychosociale behandelaanbod in kaart, evenals de knelpunten binnen deze zorg. Tot slot wordt gewerkt aan een gezamenlijke handelingsvisie op psycho-educatie binnen de psychosociale zorg van GGMD en Kentalis.

Beoogd resultaat

Vermindering van praktijkvariatie door een eenduidiger behandelaanbod voor dove en slechthorende volwassenen bij het leren omgaan met doof- of slechthorendheid.

Impact voor de doelgroep

Meer eenduidigheid in de behandeling bij het leren omgaan met doof- of slechthorendheid draagt bij aan betere kwaliteit van zorg voor dove en slechthorende volwassenen.

Betrokken partijen

- Kentalis
- GGMD

Projectleider(s)

- Cindy van Boven

Meer informatie

Sociale participatie

DSH 18+

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

Dit project richt zich op de sociale participatie van dove en slechthorende (DSH) volwassenen. Het doel is om te onderzoeken hoe hun sociale participatie zich verhoudt tot die van de gemiddelde Nederlandse bevolking en welke factoren hiermee samenhangen. ZG-organisaties bieden diagnostiek, behandelingen en trainingen om de zelfredzaamheid in de maatschappij van DSH volwassenen te vergroten. Er bestaat echter nog geen eenduidige definitie van sociale participatie binnen de ZG-zorg voor DSH volwassenen. Met behulp van een vragenlijst onder DSH volwassenen wordt informatie verzameld over hun sociale participatie en worden de factoren in kaart gebracht die hiermee samenhangen. Data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over sociale contacten en maatschappelijke participatie, evenals de *International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*, dienen als toetsstenen voor dit project.

Beoogd resultaat

Het project beoogt inzicht te verkrijgen in de sociale participatie van DSH volwassenen en de factoren in kaart te brengen die hiermee samenhangen.

Impact voor de doelgroep

Het onderzoek verschaft inzicht in de uitdagingen en succesfactoren van de sociale participatie van DSH volwassenen, wat bijdraagt aan gerichtere ondersteuning en effectieve interventies.

Betrokken partijen

- Kentalis
- GGMD
- Dovenschap
- SH Jong
- Adelante
- De Gelderhorst
- Pento
- SWDA

Projectleider(s)

- Corrie Tijsseling

- [Onderzoek Deelkracht: Hoe is jouw leven als doof of slechthorend persoon in de samenleving?](#) - Doof
- [Doof in de samenleving](#) – DNieuws

Meer informatie

AAC Follow-up (inzet van technologische communicatiehulpmiddelen)

CMB

Start: 2021 | Looptijd: 2021-2027

Samenvatting project

Voor kinderen met Communicatief Meervoudige Beperkingen (CMB) is communiceren via gesproken taal niet vanzelfsprekend. Met behulp van Ondersteunde Communicatie (OC), bijvoorbeeld met een spraakhulpmiddel, zijn veel kinderen met CMB in staat om hun communicatie- en taalvaardigheden verder uit te breiden. De volwassen communicatiepartners van het kind hebben daarin een cruciale rol. Zij hebben namelijk een bepalende invloed op de communicatieve ervaringen van het kind. Het leren communiceren met een hulpmiddel gaat echter niet vanzelf. Het inzetten van een hulpmiddel in de communicatie doet namelijk een bijzonder beroep op zowel het kind als diens communicatiepartners. In dit project wordt onderzocht welke training en ondersteuning de volwassen communicatiepartners van een kind met CMB nodig hebben voor langdurig gebruik van een hoogtechnologisch Communicatie Ondersteunend Hulpmiddel (COH) in de communicatie. Hierbij ligt de nadruk op de periode van gebruik die volgt na de verstrekking van het hulpmiddel.

Beoogd resultaat

Met een reeks wetenschappelijke publicaties geeft dit promotieonderzoek inzicht in wat communicatiepartners van kinderen met CMB aan training en ondersteuning nodig hebben voor langdurig gebruik van een hightech COH.

Impact voor de doelgroep

Met de inzichten uit dit project kunnen communicatiepartners en kinderen met CMB hun hulpvraag bij het gebruik van een hightech COH aanscherpen en kunnen behandelaars hun zorg- en dienstverlening verbeteren.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Milo

Projectleider(s)

- Peia Prawiro-Atmodjo - Puts

Meer informatie

Beter beeld van CMB ('minimale dataset')

CMB

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2026

Samenvatting project

De groep mensen met communicatief meervoudige beperkingen (CMB) is zeer divers. De oorzaken én impact van CMB op het dagelijks leven verschillen sterk van persoon tot persoon. Het is dus een groep mensen met veel verschillende hulpvragen en brede communicatieve ondersteuningsbehoeften. De zorg en hulp voor deze mensen vraagt om zeer bijzondere kennis en ervaring. Dat betekent dat professionals altijd moeten blijven leren over wat CMB is. Dan kunnen we namelijk zorg en onderwijs verbeteren. Dat is de reden waarom we binnen behandeltrajecten gegevens verzamelen. Kentalis en Milo zijn de grootste aanbieders van zorg aan mensen met CMB. Zij verzamelen andere gegevens, op andere manieren, in verschillende systemen. Als we samenwerken, kunnen we alle gegevens bij elkaar verzamelen in één dataset. In het project onderzoeken we, samen met ervaringsdeskundigen, welke gegevens minimaal verzameld moeten worden en of beide organisaties de gegevensverzameling kunnen samenvoegen in één CMB-dataset.

Beoogd resultaat

- Een minimale set aan vragen en instrumenten die in elk zorgtraject wordt vastgelegd.
- Leren over de effectiviteit van de Zintuiglijk gehandicaptenzorg (ZG-zorg) en over de ontwikkeling van mensen met CMB.

Impact voor de doelgroep

Het is belangrijk dat we gegevens vastleggen die voor de doelgroep zelf relevant zijn. Als we de mensen met CMB en hun eigenschappen nog beter leren kennen, kunnen de zorg en het onderwijs verbeteren.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Milo

Projectleider(s)

- Emma Vaillant

Meer informatie

(H)erkenning CMB

CMB

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

Het doel van (h)erkenning CMB is om de mensen met een communicatief meervoudige beperking (CMB) beter te herkennen en erkennen en hun toegang tot zorg, onderwijs en wonen te verbeteren. Om herkenning van deze groep te verbeteren ontwikkelen we eerst een functionele definitie van CMB. Hierbij betrekken we verschillende belanghebbenden bij deze ontwikkeling, zoals ervaringsdeskundigen, zorgprofessionals, onderwijsexperts en beleidsmakers. De inhoudelijke keuzes die we maken, lichten we toe in de toelichting bij de definitie. We maken ook een schatting van de prevalentie van CMB en een protocol om te helpen met classificatie van de doelgroep. In de tweede fase werken we aan passende toelating naar en toegang tot zorg, onderwijs en wonen.

Beoogd resultaat

- Functionele definitie CMB
- Toelichting functionele definitie
- Prevalentieschatting
- Protocol classificatie

Impact voor de doelgroep

Mensen met CMB en hun specifieke communicatieve ondersteuningsbehoeften worden beter herkend en erkend. Er is sprake van een passende toeleiding naar en toegang tot zorg, onderwijs en wonen.

Betrokken partijen

- Stichting Milo
- Koninklijke Kentalis
- Rijksuniversiteit Groningen
- Radboud Universiteit

Projectleider(s)

- Mike Grijseels

[Meer informatie](#)

Iedereen kent CMB

CMB

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

Dit project heeft als doel om kennis en vaardigheden op het gebied van Communicatief Meervoudige Beperking (CMB) en ondersteunde communicatie (OC) breed te verspreiden. We ontwikkelen drie workshops gericht op inzicht krijgen in communicatieve mogelijkheden van mensen met CMB, de mogelijkheden van OC voor deze doelgroep en het praktisch inzetten van OC. We geven deze workshops aan verschillende belanghebbenden zoals ouders, logopedisten en leerkrachten. Naast het ontwikkelen en continu verbeteren van deze workshops, ontwikkelen we verschillende producten om kennis en vaardigheden te verspreiden zoals videoportretten, een game, online leermodules, een sociale kaart en posters. We ontwikkelen de workshops en de producten samen met experts op het gebied van CMB en/of OC en ervaringsdeskundigen.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat is een passend portfolio met producten over CMB en OC en actieve deling van kennis en expertise binnen en buiten de ZG.

Impact voor de doelgroep

Er is meer bekendheid en kennis over de communicatieve mogelijkheden van mensen met CMB, waardoor beter tegemoet kan worden gekomen aan hun wensen en behoeften.

Betrokken partijen

- Koninklijke Kentalis
- Stichting Milo

Projectleider(s)

- Mike Grijseels

Meer informatie

Mijn geluk in beeld (MGiB)

CMB

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

Welbevinden gaat over je gelukkig en prettig voelen. We weten dat een verstandelijke of meervoudige beperking een flinke impact heeft op de persoon zelf, maar ook op het welbevinden van ouders, van broertjes en zusjes. Er is echter nog nauwelijks gekeken naar de impact van communicatieve beperkingen op welbevinden. Er is daarmee nog weinig bekend over hoe we het welbevinden van mensen met communicatief meervoudige beperkingen (CMB) in beeld krijgen en vooral ook in beeld houden. Daarom willen we weten wat welbevinden inhoudt als er sprake is van CMB, vanuit vijf perspectieven: de persoon zelf, de broers en zussen van deze persoon, de ouders, professionals en vanuit de wetenschap. Vervolgens willen we professionals bewust maken van het belang van kennis over het welbevinden van mensen met CMB. Op basis van deze bewustwording kan welbevinden een belangrijkere plaats krijgen in de dagelijkse begeleiding en ondersteuning van mensen met CMB. En ontstaat er een samenspel tussen de persoon met CMB, naasten en professionals bij het in beeld krijgen en houden van het welbevinden.

Beoogd resultaat

Inzicht in het welbevinden van mensen met CMB, vanuit vijf perspectieven, zodat deze kennis ingezet kan worden om het welbevinden van mensen met CMB in kaart te brengen en te bevorderen.

Impact voor de doelgroep

Er is meer kennis en aandacht voor (de impact van de communicatieve beperkingen op) het welbevinden van mensen met CMB en hun naasten, waardoor er meer tegemoet wordt gekomen aan wat zij nodig hebben om gelukkig te zijn.

Betrokken partijen

- Stichting Milo
- Koninklijke Kentalis

Projectleider(s)

- Margje van der Schuit,
- Nina Wolters-Leermakers

Meer informatie

Werkwijze Inspraak in Eigen Leven voor mensen met CMB

CMB

Start: 2026 | Looptijd: 2026-2027

Samenvatting project

We onderzoeken of en hoe de Werkwijze Inspraak in Eigen Leven (WIEL), recent ontwikkeld voor mensen met het Rett Syndroom, aangepast moet worden om deze breed in te kunnen zetten met mensen met CMB. Hiervoor halen we de ervaringen met de werkwijze op van mensen met CMB en verschillende gesprekspartners, zoals ouders en professionals werkzaam in het primaire proces van de ZG-sector bij Milo en Kentalis.

Gesprekspartners van mensen met CMB worden in twee trainingdagen getraind in het gebruik van WIEL. Ouders en professionals worden gecoacht tijdens het gebruik van de werkwijze en krijgen directe feedback. Zij leren verschillende OC-strategieën te combineren om aan te sluiten bij de ondersteuningsbehoeften van de persoon met CMB en te vragen naar diens mening over inspraak in eigen leven.

Beoogd resultaat

Geëvalueerde en aangescherpte werkwijze en een scholing voor communicatiepartners (ouders en professionals) van mensen met CMB.

Impact voor de doelgroep

Mensen met CMB krijgen meer inspraak in hun eigen leven en maken kenbaar waarover zij zelf willen (mee)beslissen. Hierdoor wordt hun eigen regie vergroot en hun kwaliteit van leven positief beïnvloed.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Milo
- Nederlandse Rett Syndroom Vereniging

Projectleider(s)

- Dr. Stijn Deckers
- Dr. Irena Draskovic

Werkzame Elementen CMB

CMB

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

Om kinderen met communicatief meervoudige beperkingen (CMB) en hun ouders te ondersteunen in de communicatieve ontwikkeling, kunnen zij al op jonge leeftijd naar speciale behandelgroepen bij Kentalis en Milo. Tijdens deze groepsbehandeling gaan ouders samen met professionals op zoek naar de beste manier om de communicatieve ontwikkeling te stimuleren die aansluit bij de mogelijkheden en vaardigheden van hun kind. In het project Werkzame Elementen CMB (2020-2022) is onderzocht wat volgens professionals, ervaringsdeskundige ouders en wetenschappelijke literatuur de werkzame elementen zijn in de communicatieve behandeling van jonge kinderen (0 tot 7 jaar) met CMB. Met de gevonden informatie wordt in dit project een praktisch toepasbaar product voor professionals en ouders ontwikkeld. Het product bestaat uit een kaartenbak en online omgeving met tips en informatie over wat helpt in de communicatieve behandeling van deze kinderen. In 2025 is een pilot gedraaid om de eerste opzet van de kaartenbak te evalueren. In 2026 vindt (door)ontwikkeling en implementatie van het product plaats.

Beoogd resultaat

- De kaartenbak en online omgeving zijn praktisch toepasbaar binnen de behandeling.
- Het is voor ouders en professionals gemakkelijker om de communicatieve ontwikkeling te stimuleren.

Impact voor de doelgroep

De kaartenbak en online omgeving geeft professionals en ouders van kinderen met CMB handvatten om laagdrempelig aan de communicatieve ontwikkeling van hun kind te werken.

Betrokken partijen

- Koninklijke Kentalis
- Stichting Milo

Projectleider(s)

- Lisette van der Heijden

[Meer informatie](#)

Participatie in het arbeidsproces CMB

CMB

Start: 2023 | Looptijd: 2023 - 2027

Samenvatting project

In dit onderzoek maken we een theoretisch model over arbeidsparticipatie van mensen met een communicatief meervoudige beperking (CMB). Het gaat om het zoeken naar werk, het vinden van werk, het behouden van werk en het verliezen van werk. We ontwikkelen dit model op basis van drie bronnen:

- een (semi)gestructureerde literatuurstudie,
- interviews met ervaringsdeskundigen (mensen met CMB en/of hun naasten),
- en focusgroepen met werkgevers en professionals, zoals werkbegeleiders, behandelcoördinatoren en ergotherapeuten.

In het model beschrijven we welke factoren een rol spelen bij mensen met een zintuiglijke en/of communicatieve beperking. Dit doen we samen met de programmalijnen TOS, Doof/Slechthorend en beperking in horen én zien. Daarnaast brengen we factoren in kaart die specifiek zijn voor mensen met CMB. Hierbij kijken we vooral naar welke rol communicatieve participatie en het gebruik van ondersteunde communicatie (OC) spelen binnen dit model voor deze doelgroep.

Beoogd resultaat

In 2026 hebben we inzicht in de kansen en knelpunten voor arbeidsparticipatie van mensen met CMB, met speciale aandacht voor communicatieve participatie en het gebruik van OC in het arbeidsproces.

Impact voor de doelgroep

Mensen met CMB en hun omgeving hebben zicht op het scheppen van belangrijke voorwaarden om deelname aan het arbeidsproces succesvol vorm te geven.

Betrokken partijen

- Kentalis
- Stichting Milo

Projectleider(s)

- Margje van der Schuit

Beleef zintuigenverhalen mee!

CMB & een beperking in horen én zien (doofblindheid)

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2026

Samenvatting project

De methode zintuigenverhalen is een vorm van voorlezen en verhalen die goed aansluit bij mensen met meervoudige beperkingen. Een zintuigenverhaal betreft alle zintuigen.

Deze al bestaande methode werd ontwikkeld in de praktijk en uit onderzoek blijkt dat de methode leidt tot gedeeld plezier en effect heeft op de interactie en communicatie. Ouders en professionals zijn enthousiast over zintuigenverhalen, maar ervaren ook drempels rondom het voorlezen.

Met dit project willen we die wegnemen. In het project hebben we 140 personen (ouders, familieleden, professionals) op verschillende manieren gevraagd wat zij handig en helpend vinden bij het zelf maken en voorlezen van zintuigenverhalen. Hierdoor hebben we een goed beeld gekregen van de behoefte van de (potentiële) voorlezers. Met deze informatie hebben we een plan geschreven waarin staat wat er precies nodig is. Aan de hand daarvan ontwikkelen we nu verschillende materialen, zoals een website, instructiematerialen, voorbeeldverhalen over bijzondere gebeurtenissen, workshops en een train-de-trainer opleiding. De implementatie daarvan valt ook onder het project.

Beoogd resultaat

Zintuigenverhalen zijn beter toegankelijk en vindbaar en er zijn verschillende vormen van instructie, ondersteuning en coaching voor de voorlezers.

Impact voor de doelgroep

Dit project streeft naar meer plezierige contactmomenten door zintuigenverhalen voor mensen met beperkingen en hun omgeving. Zintuigenverhalen zijn ook een prettige manier om aan leer- en behandeldoelen te werken.

Betrokken partijen

- Koninklijke Kentalis
- Koninklijke Visio
- Milo
- Ervaringsdeskundigen

Projectleider(s)

- Rita Gerkema-Nijhof

- <https://www.zintuigenverhalen.nl/>
- www.lerenbijkentalis.nl/zintuigenverhalen_maken
- Zintuigenverhalen - YouTube

Meer informatie

Dynamisch Assessment

CMB & een beperking in horen én zien (doofblindheid)

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2026

Samenvatting project

Mensen met een aangeboren beperking in horen én zien (doofblindheid) of communicatief meervoudige beperking (CMB) ervaren vaak meerdere uitdagingen. Hierdoor kan het moeilijk zijn om hun mogelijkheden voor leren te ontdekken. Het afnemen van standaardtesten, zoals een IQ-test, is vaak lastig en laat niet altijd zien wat iemand kan leren en hoe diegene het beste ondersteund kan worden. Het is daarom belangrijk te weten hoe we de leermogelijkheden van mensen met een aangeboren beperking in horen én zien of CMB goed in beeld kunnen brengen. En hoe we hen kunnen ondersteunen bij het leren. Dit kan met dynamisch assessment (DA). Eerder ontwikkelde we al een specifieke werkwijze voor DA voor deze doelgroepen. Nu ontwikkelen we hier een passende scholing bij. De werkwijze en scholing worden geëvalueerd via een pilotonderzoek, waarin een kleine groep professionals beide producten in de praktijk test. Op basis van de resultaten worden de werkwijze en scholing verder doorontwikkeld. In een implementatieplan wordt uiteindelijk beschreven hoe de DA-werkwijze en DA-scholing structureel kunnen worden geïntegreerd binnen de betrokken organisaties.

Beoogd resultaat

Het doorontwikkelen en implementeren van de DA Werkwijze en DA Scholing, zodat professionals in staat zijn de ontwikkelingsmogelijkheden van mensen met aangeboren doofblindheid of CMB nog beter in kaart kunnen brengen en ondersteunen.

Impact voor de doelgroep

De ontwikkelingsmogelijkheden van mensen met aangeboren doofblindheid of CMB kunnen beter in kaart worden gebracht, wat leidt tot beter afgestemde ondersteuning en verbeterde zorgresultaten.

Betrokken partijen

- Koninklijke Visio
- Bartiméus
- Milo
- Koninklijke Kentalis

Projectleider(s)

- Emma Vaillant

[Meer informatie](#)

Functionele definitie van doofblindheid

Een beperking in horen én zien (doofblindheid)

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2026

Samenvatting project

Mensen met een beperking in horen én zien (doofblindheid) hebben recht op toegang tot doofblind-specifieke zorg en ondersteuning als ze een reële hulpvraag hebben. De toegang tot deze zorg en ondersteuning moet niet alleen worden gebaseerd op medische criteria voor mate van verlies van gehoor- en gezichtsvermogen (medische definities). Het is belangrijk om ook te kijken naar iemands functioneren en de problemen die iemand ervaart in het dagelijks leven. Binnen Deelkracht (2020-2023) is in samenwerking met Kennis over Zien de Nederlandse functionele definitie van doofblindheid ontwikkeld. Deze definitie beschrijft welke invloed een beperking in horen én zien heeft op het dagelijks leven ([pdf\(\)](#)). In 2023-2026 wordt deze functionele definitie geïmplementeerd in de praktijk, in drie deelprojecten: 1) de uitwerking van een NVKF-standpunt (Nederlandse Vereniging voor Klinisch Fysica); 2) de ontwikkeling van een functioneringsvragenlijst, als praktische toepassing van de functionele definitie voor medewerkers van ZG-organisaties; 3) de verspreiding van de functionele definitie in de maatschappij.

Beoogd resultaat

- NVKF-Standpunt een beperking in horen én zien (doofblindheid).
- Functioneringsvragenlijst: verheldert of iemand problemen in het dagelijks functioneren ervaart en één of meerdere hulpvragen heeft door de beperking in horen en zien.
- Bekendheid in de samenleving met de functionele definitie doofblindheid.

Impact voor de doelgroep

Door het gebruik van de functionele definitie willen we eraan bijdragen dat mensen met een beperking in horen én zien (doofblindheid) beter en tijdig toegang krijgen tot de juiste zorg, begeleiding en onderwijs binnen de ZG-sector.

Betrokken partijen

- Bartiméus
- GGMD
- Kalorama
- Koninklijke Kentalis
- Koninklijke Visio
- Kennis over Zien
- ervaringsdeskundigen

Projectleider(s)

- Eline Heppe

[Meer informatie](#)

Gezinsgerichte Behandeling Usher

Een beperking in horen én zien (doofblindheid)

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

Dit project richt zich op de ontwikkeling en evaluatie van een gezinsgerichte behandeling, genaamd *Samen & Sterk*, voor gezinnen met een kind (0-18 jaar) met het syndroom van Usher. Het project bestaat uit twee onderdelen. Het eerste onderdeel is gericht op de ontwikkeling van een behandelgids en een trainingsprogramma voor professionals. In het tweede onderdeel worden de effecten van het trainingsprogramma op de vaardigheden en houding van professionals onderzocht, evenals de effecten van de behandeling op het gezinsleven van deelnemende gezinnen. Het doel van het project is om de behandeling *Samen & Sterk* concreet uit te werken in een behandelgids, bestaande uit een praktische handleiding voor professionals en werkbladen voor gebruik tijdens de behandeling. Daarnaast wordt een trainingsprogramma ontwikkeld om professionals toe te rusten om de behandeling aan te bieden. Dit trainingsprogramma bestaat uit drie e-learningmodules en een klassikale bijeenkomst van één dagdeel. De effecten van zowel het trainingsprogramma als de behandeling worden onderzocht in het kader van een promotietraject aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Beoogd resultaat

Inzicht in de effecten van een gezinsgerichte behandeling, genaamd *Samen & Sterk*, op het gezinsleven van gezinnen met een kind met het syndroom van Usher.

Impact voor de doelgroep

Kinderen (0-18 jaar) met het syndroom van Usher en hun ouders ontwikkelen meer zelfvertrouwen en vaardigheden om met de uitdagingen van het syndroom van Usher om te gaan.

Betrokken partijen

- Koninklijke Kentalis
- Koninklijke Visio
- Radboudumc
- GGMD
- Universiteit Groningen
- Ervaringsdeskundigen

Projectleider(s)

- Sonja van de Molengraaf

Meer informatie

Participatie in het arbeidsproces met een verworven beperking in horen en zien

Een beperking in horen én zien (doofblindheid)

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2026

Samenvatting project

In 2016 is in Nederland het VN-verdrag over de rechten van mensen met een beperking in werking getreden. Eén van de bepalingen is dat mensen met een beperking de mogelijkheid moeten hebben om in hun eigen levensonderhoud te voorzien, met passend en betaald werk. Dit gaat niet altijd even gemakkelijk.

In dit project onderzoeken we welke kansen en knelpunten mensen met een verworven beperking in horen én zien (doofblindheid) ervaren bij het vinden van werk, het hebben en houden van werk en het stoppen van werk. Dit doen we vanuit drie perspectieven: 1) mensen met een beperking in horen én zien (doofblindheid) zelf, 2) professionals die hen begeleiden in het arbeidsproces en 3) (voormalig) werkgevers. We onderzoeken dit via literatuuronderzoek, focusgroepen en vragenlijsten.

We werken in dit project samen met het deelprogramma doof/slechthorend 18+ en met onderzoekers uit Denemarken en Zweden.

Beoogd resultaat

- Wetenschappelijke artikelen: 1) systematische literatuurreview, 2) resultaten focusgroepen en 3) vragenlijsten.
- Theoretisch model van kansen en knelpunten voor participatie in het arbeidsproces voor mensen met een beperking in horen én zien (doofblindheid), gebaseerd op het ICF-model.
- Advies voor één of meerdere verbeterinterventies.

Impact voor de doelgroep

Inzicht in hoe de arbeidsmarkt voor mensen met een beperking in horen én zien (doofblindheid) inclusiever kan worden.

Betrokken partijen

- Bartiméus
- Koninklijke Kentalis
- Koninklijke Visio
- Ervaringsdeskundigen

Projectleider(s)

- Marleen Smits

[Meer informatie](#)

Voorlichting & Kennisoverdracht (V&K): Maak kennis met een beperking in horen én zien (doofblindheid)

Een beperking in horen én zien (doofblindheid)

Start: 2023 | Looptijd: 2023-2027

Samenvatting project

In dit project laten wij mensen kennis maken met een beperking in horen én zien, ook wel doofblindheid genoemd. Dit doen we door het delen van kennis en het geven van voorlichting. De producten zijn bedoeld voor iedereen die in aanraking komt met mensen met een beperking in horen én zien. Dit kunnen bijvoorbeeld vrienden en familieleden van deze persoon zijn, maar ook mensen die werken binnen de gezondheidszorg en bij overheidsinstanties. Op deze manier werken we aan meer bekendheid over (leven met) een beperking in horen én zien in de samenleving. Zo werken we toe naar een samenleving waarin iedereen gehoord én gezien wordt.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat is meer kennis, bekendheid en bewustzijn in de samenleving over het leven met een beperking in horen én zien, wat leidt tot meer begrip voor mensen met deze beperking.

Impact voor de doelgroep

Het delen van kennis over de doelgroep bevordert acceptatie en begrip in de samenleving, waardoor mensen met een beperking in horen én zien beter kunnen participeren in de maatschappij.

Betrokken partijen

- Bartiméus
- Kalorama
- Koninklijke Kentalis
- Koninklijke Visio
- Ervaringsdeskundigen

Projectleider(s)

- Emma Klaassen

- De tipkaarten communicatie en autonomie met animatie: 2 tipkaarten voor omgaan met mensen met een beperking in horen én zien - Deelkracht
- Informatiepagina's over een beperking in horen én zien

Meer informatie

Maart 2026

Deze projecten zijn mogelijk gemaakt door subsidie van **ZonMw**
Subsidienummer: 10840302210002
Expertisefunctie Zintuiglijk Gehandicapten
deelsector Auditief/Communicatief

deelkracht.
expertise | auditief | communicatief